ARNHEMSCHE COURANT.

No. 240. ANNO 1848. **Zaturdag 18 November**

Buitenlandsche berigten.

SLAVONISCHE STATEN.

Krakau, *13 nov.* Uit Gallicië vernemen wij dat de Keizer van Rusland eene krachtige nota aan het Hongaarsche ministerie te Pesth heeft gerigt, waarin hij aandringt op de onmiddellijke verwijdering van de gewapende magt van de Oostenrijksche grenzen, daar hij in een tegenovergesteld geval genoodzaakt zou zijn, om, ter beveiliging van zijn nabuur, een gedeelte van zijn leger uit Moldavië en Walachije in Hongarije te doen binnen rukken.

Prins *Milosch* bevindt zich sedert eenigen tijd te Warschau en legt menigvuldige bezoeken bij Prins *Paskiewicz* af.

Als een bewijs hoe gestreng de voorwaarden der kapitulatie door generaal *Hammerstein* te Lemberg ten uitvoer worden gelegd, berigten wij dat iedereen, die een niet-Lemberger in zijn huis verbergt, bij ontdekking tot eene boete van 100 gulden veroordeeld wordt.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *13 nov.* In de zitting der Nationale Vergadering van heden, verklaarde de minister *von Schmerling*, dat het rijks-ministerie den zich thans in Berlijn bevindenden onder-secretaris van staat *Bassermann*, den last heeft opgedragen, om in het ontstane conflict tusschen de Pruisische regering en de constituerende vergadering aldaar, bemiddelend op te treden, op zoodanige wijze, als waardoor de regten der beide partijen gewaarborgd en gehandhaafd konden worden. Hierop werden vijf dringende, hierop betrekking hebbende voorstellen, door leden, zoowel van de regter als van de linkerzijde der Kamer voorgelezen; deze allen liepen daarop uit, dat de vorming van een ministerie, hetgeen niet in het bezit was van het vertrouwen des volks, zoo als mede de gewelddadige verdaging en verlegging der Pruisische constituerende vergadering naar elders, door de Nationale Vergadering alhier afgekeurd, en de centrale magt uitgenoodigd moge worden, eensdeels van de Pruisische regering de terugneming dezer maatregelen te vorderen, anderdeels de constituerende vergadering te Berlijn te verzekeren in de vrijheid harer beraadslagingen, tegen alle reactionnaire of anarchische pogingen. Deze voorstellen werden door de vergadering als dringend erkend, en gerenvoijeerd aan eene commissie, die daarover in de zitting van morgen een berigt zal uitbrengen, ten einde alsdan dadelijk hierover te beraadslagen en een besluit te nemen.

In dezelfde zitting is bekend gemaakt een voorstel van dr. *Höfken*, betrekkelijk Limburg, dat naar eene commissie verwezen is, om onderzocht en daarna in de Vergadering behandeld te worden. Dit stuk luidt als volgt: »Overwegende, dat de inlichtingen, door den heer rijks-minister van Binnenlandsche Zaken op mijne interpellatie betrekkelijk Limburg gegeven, bewijzen, dat het rijks-ministerie deze vraag van inwendig Duitsch bestuur langs den weg van onderhandeling met eene vreemde regering denkt op te lossen, dat het bovendien de stelling van het besluit der Nationale Vergadering van 20 juli verlaten en zich op het standpunt van het verdrag geplaatst heeft, terwijl deze weg slechts had moeten ingeslagen worden tot regeling van het over te nemen gedeelte der Nederlandsche staatsschuld; verder overwegende, dat het rijks-ministerie op de vraag, op welke wijze het zich tegen de ten-uitvoerlegging der nieuwe Nederlandsche grondwet dacht te verzetten, zeer onbepaald geantwoord, ook hier naar den weg der onderhandelingen verwezen, ja als van een nog slechts voorbereid wordend ontwerp van de Nederlandsche grondwet gesproken heeft, terwijl dit ontwerp reeds als Nederlandsche grondwet aangenomen, gesanctionneerd en met inbegrip van Limburg op 3 november feestelijk is afgekondigd, terwijl ook de verkiezingen voor de nieuwe Staten-Generaal in het Duitsche Hertogdom even als in eene Nederlandsche provincie uitgeschreven zijn geworden; overwegende eindelijk, dat de voltrekking dezer voor Limburg geheel onwettige grondwet, in weerwil der tegenovergestelde besluiten der Nationale Vergadering en de bepalingen van het constitutie-ontwerp, in het Hertogdom reeds begonnen is en dat in meer dan een opzigt, voornamelijk echter ook voor de rust en het vertrouwen der in hunne dierbaarste belangen bedreigde Limburgers zelven, elk verzuim tot de afscheiding van Limburg van Nederland en zijne zelfstandige inrigting hoogst gevaarlijk is, moge de Nationale Vergadering besluiten: het rijks-ministerie uit te noodigen aan het besluit van 20 juli jl., op eene met den drang der omstandigheden overeenkomende, snelle en krachtdadige wijze gevolg te verleenen, maar in het bijzonder de geschikte maatregelen te uemen, om het ten uitvoer leggen van de nieuwe Nederlandsche grondwet in het hertogdom Limburg te stremmen of te belemmeren en zoo noodig daar van rijkswege de Duitsche constitutie te verstellen.”

Frankfort, *14 nov.* Men verzekert, dat hier tijdingen uit Petersburg zijn ontvangen, meldende, dat het berigt van het sluiten van een vredes-traktaat tusschen den Keizer van Rusland en *Schamyl*, het hoofd der Kakauzische volksstammen, zich bevestigt. De troepen, die tegen de Circassiërs zijn gebezigd, zijn reeds op marsch naar de Poolsche grenzen. In en om Warschau moeten aanzienlijke massa's troepen geconcentreerd zijn, men spreekt van 150,000 man, en ook aan de Oostelijke grenzen van Pruisen moeten omtrent 60.000 man Russen vereenigd wezen.

Weenen, *9 nov.* Op heden bevinden zich te Weenen nog 16 bataillons infanterie, 10 escadrons kavallerie en 36 stukken geschut. Generaal *Cordon* stemt niet altijd met de gestrenge maatregelen van Prins *Windischgrätz* in; zoo stemde hij tegen het doodschieten van den kommandant der nationale garde, *Messenhauser*.

Weenen, *11 nov.* Volgens uit Warardin ontvangene berigten van den 8sten dezer, des avonds, hebben 3,000 à 4,000 Magyaren het gewaagd Stiermarken binnen te dringen en het stadje Friedau te overvallen. De nationale garde liet zich ontwapenen waarna de Magyaren de stad begonnen te plunderen. Graaf *Nugent* kwam echter spoedig met zijne troepen aanrukken en dreef de rooverhorden met een aanzienlijk verlies over de grenzen. Generaal *Benko* blijft hen nog vervolgen en meldt dat zij met achterlating van vele dooden naar de Murr-eilanden de vlugt namen.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, *14 nov.* Heden had in *Frascati* de aangekondigde voorloopige vergadering van kiezers der vijf kiesdistricten onzer hoofdstad plaats. Zij was zeer talrijk en bestond naar onze gissing uit ruim 700 kiezers. De leiding der bijeenkomst was opgedragen aan den heer *B. Donker Curtius*, die zich van deze moeijelijke taak met de hem eigene bekwaamheid kweet.

De voorzitter, na in eene sierlijke voorafspraak de aanleiding tot en strekking van de vergadering te hebben aangetoond, en na deswege de regtmatige toejuichingen der aanwezigen te hebben ontvangen, stelde voor om nu over te gaan tot de benoeming eener commissie van 25 leden, met opdragt om het verkiezingswerk te leiden, de namen der candidaten van onderscheidene kiezers aan te nemen, zich des noods met andere kiesdistricten in aanraking te stellen, des vereischt wordende, zich in vijf commissiën, voor ieder district één, te splitsen, en later van alles aan eene nader op te roepen vergadering van kiezers, hetzij algemeen of van ieder district afzonderlijk verslag te doen.

Dit voorstel, hetwelk eindelijk met eene groote meerderheid werd aangenomen, had evenwel aanvankelijk eenige discussie uitgelokt, waaraan voornamelijk de heeren mr. *M. Wiardi Beckman* en prof. *den Tex* deel namen.

Tot leden dezer commissie werden benoemd, in de eerste plaats de heeren, die de oproeping aan de kiezers hadden gerigt. Daar evenwel drie hunner, de heeren *Berg van Dussen Muilkerk*, *Broms* en *Herckenrath*, leden van den stedelijken raad, in onderscheidene districten tot stem-opnemers benoemd waren en daarom het lidmaatschap dezer commissie meenden te moeten van de hand wijzen, moesten nog 12 leden worden benoemd. Als zoodanig werden door de vergadering gekozen de heeren prof. *den Tex*, *W. H. Suringar*, prof. *Bosscha*, mr. *J. de Bosch Kemper*, *G. J. Boissevain*, prof. *W. Vrolik*, mr. *J. van Lennep*, *C. F. Lurasco*, *J. Kooy*, mr. *F. Bosch van Drakenstein*, *F. van der Oudermeulen* en *F. Rendorp*. Met uitzondering van de heeren *Bosscha*, *de Bosch Kemper* en *Bosch van Drakenstein*, die ter vergadering niet aanwezig waren, hebben al de benoemden het lidmaatschap der commissie aangenomen.

Vóór de benoeming had er nog eene discussie plaats over de vraag of de nieuw gekozene leden der commissie, evenzeer als zij, die de oproeping hadden onderteekend, door het aanvaarden van hun lidmaatschap tevens beschouwd moesten worden van alle candidatuur voor het lidmaatschap der beide Kamers af te zien. De vergadering verklaarde zich met bijna eenparige stemmen voor de incompatibiliteit van het lidmaatschap der commissie en de candidatuur voor de Kamers.

De voorzitter sloot alsnu de vergadering met dankzegging voor de talrijke opkomst en met het verzoek aan ieder kiezer, die daartoe geneigd mogt zijn, om vóór of op donderdag aanstaande, bij een der leden van de commissie in te zenden een door hem onderteekend briefje, bevattende de namen van *éénen* candidaat voor de Tweede, en van *twee* candidaten voor de Eerste Kamer. De lijsten der bevoegden tot deze laatste betrekking zouden morgen van stadswege worden bekend gemaakt.

De voorzitter werd door de vergadering voor zijne voortreffelijke leiding der beraadslagingen bedankt. (*Hand.*)

Amsterdam, *15 nov.* Te Hoorn is door de heeren *F. Commandeur, Tz.*, *D. Groot*, *J. Pels*, *M. R. Lippits*, *A. Commandeur*, *J. J. Haarselhorst*, *R. Kooiman*, *P. F. van den Steen van Spanbroek* en *J. van Baar*, eene voorloopige bijeenkomst van belangstellenden uit de verschillende gemeenten uitgeschreven, tegen donderdag den 16den dezer, ten einde bij de op handen zijnde verkiezing van leden voor de Staten-Generaal zooveel mogelijk eenparig te handelen, en alzoo geene doellooze stemmen uit te brengen.

— Te Gorinchem is den 14den november de eerste vergadering van kiesgeregtigden, in den Doele gehouden; tot commissarissen zijn verkozen de heeren: Mr. *W. A. van Aken*, *C. de Gijzelaar*, *M. van Hooijdonk*, *R. J. de Kroes*, *J. van [illegible]*.

Op aanstaanden vrijdag zal eene tweede vergadering plaats hebben.

— Te Amersfoort zijn in eene vergadering van kiezers voorgesteld de heeren *S. van Walcheren*, voor de Tweede, en *J. W. H. Bosch* en *Martens van Zevenhoven*, voor de Eerste Kamer.

— Uit Zwolle schrijft men, dat, behalve de reeds genoemde kandidaten voor het lidmaatschap der Eerste Kamer van de Staten-Generaal, een aantal kiesgeregtigden voornemens zijn, hunne stemmen uit te brengen op den heer *J. C.* baron *van Dedem* (?) *van Haerst*, laatstelijk lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

— Te Groningen hield de vereeniging *Concordia* op den 10den dezer andermaal eene vergadering, waarin het reglement voor die vereeniging werd aangenomen en een bestuur benoemd, bestaande uit de heeren *W. de Sitter*, president; *A. van Calcar*, vice-presid.; *H. Beekhuis Damsté*, *J. Th. Doornbosch*, *H. B. Omnes*, *J. de Boer*, *J. J. Sormanie* en *W. W. Wouters*. Voorts is ook in die vergadering met eenparige stemmen, op twee na, als kandidaat voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen de heer mr. *B. Wichers*.

De tweede vereeniging van kiesgeregtigden, onder voorzitterschap van den heer mr. *H. A. Spandaw*, tracht zich zooveel mogelijk in verband te stellen met andere dergelijke vereenigingen.

Den 14den dezer zou ook te dier stede eene bijeenkomst gehouden worden van besturen en onderscheiden vereenigingen, ten einde zich onderling zooveel mogelijk te verstaan over den geregelden gang der verkiezingen.

Een der Groninger bladen wil weten dat de heer mr. *C. M. Nap* zijn verlangen te kennen gegeven heeft, om niet in aanmerking te komen bij de op handen zijnde keuzen van leden der Staten-Generaal.

— Aan de eergisteren te Haarlem op den Stads-Doelen gehoudene tweede bijeenkomst van kiezers in het district Haarlem hebben 175 personen deelgenomen, waaronder zeer vele uit de onder-districten. Op voorstel van den voorzitter, mr. *P. Teding van Berkhout*, is eenparig goedgevonden, over te gaan tot eene stemming met beslotene briefjes, tot aanwijzing van drie personen, welke door deze vergadering het geschikst geoordeeld worden, om, bij de ophanden zijnde verkiezing van een lid der Tweede Kamer, in het kies-district Haarlem benoemd te worden. Die stemming heeft daarop plaats gehad, en bij de opening der briefjes is gebleken, dat op de drie volgende heeren de meeste stemmen waren uitgebragt: mr. *W. H. van Voorst* 146, mr. *P. Elias* 6, mr. *C. Diemont* 5; weshalve deze drie heeren op de door deze vergadering opgemaakte aanbevelingslijst zijn geplaatst.

Vermits de lijst der hoogst aangeslagenen in deze provincie, uit welke de kandidaten voor de Eerste Kamer moeten verkozen worden, nog niet definitief opgemaakt is, heeft de vergadering besloten, nu nog niet tot het ontwerpen van eene voordragt voor deze kamer overtegaan, maar daartoe aanstaanden maandag, 's namiddags te 1 ure, ter zelfde plaatse, weder eene algemeene zamenkomst van kiezers te houden.

Vóór het sluiten der bijeenkomst, die zich zoo wel door eene verblijdende eenstemmigheid, als door eene voorbeeldige orde en waardige kalmte kenmerkte, heeft de heer *van Voorst*, dankzeggende voor het hem gegevene blijk van vertrouwen, verklaard, dat, in geval de betrekking van lid der Tweede Kamer hem bij eene bepaalde stemming in dit district wordt opgedragen, hij dezelve zal aannemen. (*H. Ct.*)

† *Amsterdam*, *15 nov.* De liberale zaak is hier verloren. Gelief daarvoor te debiteren de heeren *Lipman* en *Donker*, die, beoogende de zaak der verkiezingen te leiden, door misslag op misslag van hun gewoon standpunt zoover verwijderd zijn, dat zij niet zonder moeite gecommitteerd zijn om de zaak der verkiezingen te besturen nevens en in gezelschap van de heeren *den Tex*, *J. van Lennep*, *Kemper*, *Vrolik*, *Bosscha* en anderen van nog behoudender aard. *O tempora! O mores!* Zie hier een getrouw verhaal der feiten. Nadat men zich, om tot eene gewenschte doch onbestaanbare eenheid te geraken, omringd had van eenige mannen van zeer dubieuse politische gesteldheid, had er eene oproeping plaats met een programma, hetwelk weinig of niets beteekende. De oproeping was aan allen gerigt die zich met dat programma konden vereenigen (hetgeen niet moeijelijk viel) en het *Handelsblad* had daarbij de onhandigheid, om in een hoofd-artikel te verzoeken dat zij, die niet liberaal waren, te huis zouden blijven. Het gevolg daarvan was, dat juist de conservativen het talrijkste opkwamen. Nadat mr. *Beckman* en anderen hadden geprotesteerd tegen een programma en daardoor alle kleur aan de vergadering was ontnomen, werd het voorstel tot het benoemen eener algemeene commissie bestreden, van de behoudende zijde, door Professor *den Tex*, die meende dat eene commissie voor vele districten onbestaanbaar was met de onafhankelijkheid van elk in het bijzonder, en van de liberale zijde, door mr.

[..]*Nierop*, die meende, dat de insteling van eene [commissie], aan welke men geteekende stembilletten moest inleveren, was een terugkeer tot het trappenstelsel. Middertusschen het voorstel werd aangenomen, vooral door de conservative partij, die eene schoone kans zag, zich in die commissie sterk te doen representeren en daarin dan ook zeer gelukkig geslaagd is, zoodat mrs. *Lipman* en *Donker*, als begrepen onder de oproepers, die met eenige acclamatie *in massa* tot deel der commissie werden verheven, zich zeer op hunne plaats gevoelen in het gezelschap van *den Tex*, *van Lennep*, *Vrolik* en anderen en het al meer en meer schijnt te blijken, dat Amsterdam, hetwelk volgens het programma het geheele land zoude leiden, wel eerst bij een of ander klein stadje zal ter schole gaan, om te leeren, hoe het voor zich zelve de liberale zaak behoort te behartigen. Hetgeen het meest te bejammeren is, is, dat Amsterdam, hetwelk vroeger met geringe middelen, door kracht, energie en *consequentie* wist te overwinnen, nu, door het najagen van onbestaanbare eenheid, is overgeleverd aan de meestmogelijke stelselloosheid.

's Gravenhage, *15 nov.* Er is aan de protestantsche kiezers van het 6de en 7de hoofddistrict van Zuid-Holland een gedrukte brief toegezonden, geteekend door het bestuur van Δ, betrekkelijk de aanstaande verkiezingen en uit welken brief wij de volgende zinsneden ontleenen:

»Wij hebben, om de eenheid in die keuze te bevorderen, het gevoelen van vele protestantsche kiezers ingewonnen, waarvan de uitkomst blijkt te zijn, dat, uit een *vijftal* voorgestelde heeren de meeste kiezers zich voor de heeren: *W. Boreel van Hogelanden* en *G. W. Verwey-Mejan* hebben verklaard.

»Hoezeer overtuigd, dat de overige voorgestelde heeren, om hunne ware liefde voor volk en vaderland niet minder onze hoogachting en vertrouwen verdienen, hebben wij echter, om die eenheid in de keuzen bepaaldelijk de heeren *W. Boreel van Hogelanden* voor het 6de en *G. W. Verweij-Mejan* voor het 7de district op den voorgrond geplaatst.

»Terwijl tevens als leden voor de Eerste Kamer worden voorgesteld, in het 6de district, de heeren *H. van Zuilen van Nijevelt* en *W. Jochems*, en in het 7de de heeren *A. F. J. A. van der Duijn van Maasdam* en *J. C. Baud*.

(Het vijftal voorgestelde heeren, waarvan in de eerste dezer zinsneden gesproken werd, bestaat uit de heeren: *W. Boreel van Hogelanden*, *M. Hoffman*, *P. C. Schooneveld*, *P. F. Timmers-Verhoeven* en *G. W. Verweij-Mejan*.)

— De tijdelijke minister van Finantiën, gezien hebbende Zijner Majesteits besluit van den 13den november 1848 (*Staatblad* no. 78), tot intrekking der nog overige muntbiljetten van *tien gulden* en van *vijf gulden*, maakt bekend:

1o. dat met aanvang van den *eersten december eerstkomende*, hij de Nederlandsche Bank te Amsterdam, worden ingewisseld alle muntbiljetten van *f* 10 en van *f* 5, waarvoor het tijdstip van intrekking op den 31*sten december* 1848 bij gezegd besluit is bepaald, als zullende de biljetten van die grootte met den *eersten januari* 1849 hebben opgehouden wettig betaalsmiddel te zijn;

2o. dat, ten gerieve van het algemeen, de gezegde muntbiljetten van *f* 10 en van *f* 5 nog gedurende drie maanden na den dag voor de intrekking vastgesteld, en dus tot en met den 31sten maart 1849, in alle betalingen aan de schatkist zullen worden aangenomen.

's Gravenhage, den 15den november 1848.

— Als een vervolg op het berigt, voorkomende in de *Staats-Courant* van 26 october jl., no. 254, zijn wij in staat gesteld thans te melden, dat, ingevolge officiele berigten uit Berlijn, de Pruissische regering ten volle bereid is, om Nederland eene gelijke uitzondering te bewilligen, als aan Groot-Brittannië en België bewilligd is, met opzigt tot eene verhooging der regten op de manufacturen, bedoeld bij Koninklijke ordonnantie van 5 september jl. Bereids is te dier zake eene briefwisseling door het Pruissische gouvernement met de overige Staten van het Zollverein geopend, waarvan de gewenschte uitslag spoedig mag worden te gemoet gezien. Inmiddels zullen, ten behoeve van de Nederlandsche manufacturen, ter invoering in de landen van het Zollverein bestemd, dezelfde certificaten van oorsprong worden toegelaten, welke, wat den vorm betreft, zijn vastgesteld voor de Belgische manufacturen, bij invoer in een der Staten van het Duitsche Tolverbond. Naar luid van andere officiele berigten, zal men in Frankrijk, na den laatsten december e. k., niet voortgaan met het verleenen van premiën van uitvoer, waardoor de maatregel van represaille in Duitschland is uitgelokt geworden. (*Staats Ct.*)

Rotterdam, *14 nov.* Men verneemt dat in eene voorloopige bijeenkomst van kiesgeregtigden, te Schiedam gehouden, de volgende stemmingen onder anderen hebben plaats gehad: voor leden der Eerste Kamer der Staten-Generaal, mr. *P. Loopuyt*, te Schiedam, met 71 stemmen, *J. G. Beukers*, te Schiedam, 20 stemmen; [..] *Frederik*, 17 stemmen; *H. van Rijckevorsel*, *Hzn.*, te Rotterdam, 7 stemmen. Voor leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal: mr. *C. van der* [..], te 's Hage, 3[.] stemmen; mr. *K. A. Poortman*, [te Schi]edam 24 stemmen; *S. Rijnbende*, te Schiedam, [.. stem]men; *H. van Rijckevorsel*, *Hzn.*, te Rotterdam [..] stemmen; en dat tot commissarissen met de leiding van verdere vergaderingen zijn benoemd: mr. *P. Loopuyt*, *J. A. J. Nolet*, mr. *Vernede*, dr. *Maas*, *A. Nolet*, mr. *Poortman* en *J. A. van Gent* (*N. R. C.*)

— De vereeniging van kiezers, welke zich te Dordrecht gevormd heeft, om het uitbrengen van goede keuzen in dat district te bevorderen, heeft op vrijdag den 10den november jl. weder eene vergadering gehouden.

In de bijeenkomst heeft de vereeniging besloten, om de leiding en bestuuring der verdere werkzaamheden en al hetgeen wijders zoude kunnen worden gedaan om het beoogde doel te bereiken, op te dragen aan eene commissie, bestaande uit de heeren mr. *C. W. O. van Dorsser*, *J. van Wageningen*, *Dz.* en *H. J. Knottenbelt* uit Dordrecht, den heer *C. Smit van Alblasserdam*, en den heer *Kors Hartog* van Sliedrecht.

Nadat genoemde heeren hadden te kennen gegeven de benoeming te aanvaarden, is de vergadering overgegaan tot het vormen van een drietal voor het lidmaatschap der Tweede Kamer.

Bij eene zeer groote meerderheid zijn daartoe achtereenvolgens aangewezen de heeren mr. *P. Blussé van Oud Alblas*, prof. *J. R. Thorbecke* en prof. *Ackersdijk*.

De vereeniging heeft vervolgens bepaald: dat men weder op vrijdag den 17den november 1848, des voormiddags ten elf ure, eene nadere bijeenkomst zoude houden in het *Hof van Holland* te Dordrecht. Dat men alle kiesgeregtigden in het district zoude uitnoodigen aan die vergadering deel te nemen. Dat het gemaakte drietal, wanneer de vergadering zulks mogt verlangen alsdan met een vierde persoon zoude worden aangevuld. Dat men vervolgens uit dat drietal of viertal eene keuze zoude doen. En dat men in die vergadering tevens zoude overgaan tot het aanwijzen van twee kandidaten voor de Eerste Kamer. (*D. C.*)

Utrecht, *14 nov.* Heden avond ten 6 ure had alhier in een der localen van het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, eene vergadering van kiesgeregtigden, uit het district Utrecht, plaats. Er waren 331 kiezers aanwezig. De heer *Vernède* bekleedde den voorzittersstoel; de heer *P. Ras* werd tot vice-president benoemd: tot stemopnemers de heeren *J. W. U. Bosch* en *van Hoey Schilthouwer*; tot secretaris de hoogleeraar *Vreede*. Nadat de president met eene korte en gepaste aanspraak het doel en hooge gewigt der bijeenkomst ontvouwd had, werd tot het benoemen van één kandidaat voor de Tweede Kamer overgegaan en met eene overgroote meerderheid (322 stemmen) de heer *J. K.* baron *van Göltstein* daartoe gekozen. Verder werden nog enkele stemmen uitgebragt: als 4 op den heer *van Doorn*; 2 op den hoogleeraar *Thorbecke*; en op de heeren *Römer*, *Boetselaar* en *Groen van Prinsterer* ieder één.

Hierop ging men over tot de keuze van kandidaten voor de Eerste Kamer. De stemmen waren hierbij verdeeld op de volgende vier heeren: *Martens van Sevenhoven*, *de Heus*, *E. W. Ram* en *J. W. U. Bosch*; waarvan de eerste 146, de tweede 162, de derde 168, en de vierde 105 stemmen op zich vereenigde.

De vergadering werd daarop door den voorzitter met eene toepasselijke toespraak gesloten. (*Amst. Ct.*)

Zwolle, *13 nov.* Ofschoon de uitgezaaide wintertarwe maar vooral de rogge algemeen heerlijk staat, hebben enkele akkers op de klei en zware mengelgronden veel te lijden van de slakken, zoodat velen weder moeten worden omgeploegd en op nieuw ingezaaid. Het natte weder, dat onlangs aanhoudend was, is daarvan de oorzaak. Een landman in de nabijheid dezer stad, heeft op eenen akker een dozijn koolbladen gelegd, waarop reeds den volgenden morgen bij de 300 slakken gevonden en gedood werden; ofschoon ons dit uitvoerbaar voorkomt, heeft hij echter ook nog een ander middel beproefd, om de koolbladen te hakken en over de akkers te strooijen, hetwelk wel de vratige slak voor eenen tijd verzadigt, doch niet uitroeit, van daar dat wij het vangen op koolbladen zouden aanraden.

Niet wetende of ergens deze proef genomen is en het in elk geval nuttig achtende, vermelden wij het.

De ingevallen vorst schijnt aan het slakken-gebroed paal en perk te willen stellen, want er ligt op de akkers en in de gruppen reeds een ontelbaar getal dood. (*Amst. Ct.*)

Goor, *13 nov.* In eene op den 9den dezer gehouden voorloopige bijeenkomst van kiesgeregtigden alhier, zijn als kandidaten voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal voorgesteld en aangenomen, de heeren: *W. Jalink*, te Goor; *A. Jannink*, te Enschede; *Storm van 's Gravesande*, te Deventer; *G. C. Arntzenius*, te Goor; proffessor *Ackersdijck*, te Utrecht; en voor de Eerste Kamer, de heeren: *Bosch van Drakestein*, te Markelo; *van Heeckeren tot Wassenaar*, te Delden en *Roessingh Udink* te Denekamp. (*N. R. C.*)

† *Nijmegen*, *16 nov.* Gisteren is hier eene derde vergadering gehouden van de kiezers, van wier vereeniging ik u in mijnen vorigen brief schreef, die namelijk onder het praesidium van den heer *C. Aldus*; op de vorige vergadering was eene commissie benoemd, om gezamenlijk met het bestuur onderzoek te doen naar geschikte candidaten, dientengevolge werden nu als candidaten voorgesteld de heeren *Nedermeijer van Rosenthal*, *van Zuylen* en *W. van Lijnden*; vervolgens werd ieder gelegenheid gegeven [..] andere candidaten voor te stellen, waarop door verschillende leden de volgende personen werden opgegeven; *Thorbecke*, *van Roijen*, *de Man*, *van Troijen* officier van Justitie alhier, advocaat *Paijen* en [..] *Vermeer*, plaatsv. kantonregter alhier. Gij ziet dat niettegenstaande het programma de gevoelens der kiezers nog al uiteenloopen! — Op eene volgende vergadering zal over die candidaten worden gestemd dan zullen er tevens voor de 1ste Kamer worden voorgesteld. — Op wien men zich bepalen zal, is vooralsnog met eenige zekerheid niet te zeggen.

Heden morgen is er eene andere vergadering gehouden, van Roomsch-Katholijke kiezers namelijk (want het berigt in uwe courant van heden, dat Protestanten en Roomsch-Katholijken afzonderlijk vergaderen, is juist; in de vereeniging van den heer *Aldus* is, voor zooveel ik weet, slechts één Roomsch Katholijke) op die vergadering heeft men terstond gestemd over candidaten voor de Tweede Kamer met den volgenden uitslag: Jonkheer *Dommer van Poldersveldt* te Ubbergen bekwam ruim 200 stemmen *van Nispen van Pannerden* ruim 190; mr. *R. B. Verheijen*, griffier bij het kantongeregt 6 en *de Man* 5 stemmen.

De uitslag is curieus, de heer *Dommer* toch, op wien zich de meerderheid vereenigde, is niet alleen in de politieke wereld geheel vreemd en onbekend, maar hij gaat algemeen door voor iemand die zeer bekrompen en *dom* is; zijne specialiteit is dat hij grondige kennis heeft van de jagt en al wat daartoe behoort. Zou men ook die mannen in de Tweede Kamer behoeven?? — Men zegt evenwel dat *van Nispen van Pannerden* evenveel kans heeft.

Als candidaat voor de Eerste Kamer heeft zich alhier opgeworpen mr. *Scheers van Harencarspel* oud-lid der Tweede Kamer.!!

Maastricht, *15 nov.* Gisteren avond heeft de aangekondigde kiezers-vereeniging in de Redoute-zaal plaats gehad, welke met zeer veel orde is afgeloopen. Daarbij is tot de benoeming eener definitive commissie, bij stemming, door de kiezers overgegaan en heeft deze stemming het volgend resultaat opgeleverd:

De HH. *Geusau*, raadsheer, tot president met [..] *W. Sassen* advokaat, 34; *De Flize* notaris, [..] *J. P. Wijnands*, 14 stemmen.

De heer *G. Tielens*, welke als het 5de lid der commissie gekozen was, daarvoor bedankt hebbende, zoo als ook de heer generaal *de Stuers*, welke [..] volgend de meeste stemmen op zich vereenigd had, zoo bleef de keus staken op de heeren *J. M. Nijpels* en *M. Bonhomme*, welke beiden een gelijk aantal stemmen hadden verkregen.

Eene herstemming heeft daarop tusschen die beide heeren plaats gehad, ten gevolge waarvan de heer *J. M. Nijpels* met 22 stemmen als het 5de lid der commissie werd benoemd. De nieuwe commissie plaats genomen hebbende, werd de zitting daarop door den nieuwen president verdaagd tot vrijdag aanstaande, des avonds ten 6 ure, als wanneer het regelement, zal worden voorgesteld. ([..])

Arnhem, *16 nov.* Op uitnoodiging van een[ige] kiezers, kwamen den 13den dezer te Ruurlo een aantal kiezers te zamen, dit het 4de kiesdistrict Gelderland, ten einde zich onderling te verstaan ten aanzien der personen welke zij tot leden der Tweede Kamer en tot candidaten voor de Eerste wenschten te kiezen.

Vijf en zeventig kiezers waren ter vergadering tegenwoordig, waaronder zich uit zes onder-districten (van de 12 waaruit dit district bestaat) de afgevaardigden bevonden van een groot aantal kiezers, die deze onder-districten die te voren reeds afzonderlijke bijeenkomsten hadden gehouden.

Tot voorzitter der vergadering werd gekozen heer Dr. *W. C. H. Staring* te Laren, en tot secretaris de heer *W. H. Kerkhoven* te Ruurlo.

Nadat er besloten was om aan dit bestuur de [..] te verleenen om, des gevorderd, eene nadere bijeenkomst zamen te roepen, en om hetgeen er hier behandeld zoude worden door de *Arnhemsche Ct.* en het *Handelsblad* ter kennisse van de kiezers brengen, ging men over tot het opmaken der lijst van diegenen, welke voor de Kamers in aanmerking zouden kunnen komen. Dit geschiedde in dier voege dat aan den voorzitter verzocht werd, de namen van die candidaten op te geven, welke hem bekend waren, als wanneer 't een ieder zoude vrijstaan anderen daarbij te voegen.

Voor de Tweede Kamer zijn alzoo als candidaten voor dit district, door den voorzitter genoemd de heeren:

Mr. *J. P. P.* baron *van Zuylen van* [..] te Almen;

C. S. W. J. baron *van Nagell van W*[..] Terborg;

Dr. *J. van Dissel*, te Groenlo.

en daarbij gevoegd, door de kiezers, de heeren:

J. A. F. Weijn, te Lichtenvoorde;

W. baron *van Heeckeren van Kell*, te [..]

Professor *Thorbecke*, te Leiden;

J. A. C. baron *van Nagell*, te Lochem.

Voor de Eerste Kamer zijn vervolgens [..] voorzitter voorgesteld de heeren:

J. Kerkhoven, te Twello;

F. C. T. baron *d'Isendoorn à Blois* [..]

C. S. W. J. baron *van Nagell van* [..]

Terborg;

door de kiezers daarbij [illegible] de heeren:
J. H. A. van Basten Batenburg, te Lichtenvoorde;
Mr. J. A. van Roijen, te Zwolle;
E. L. baron van Voorst tot Voorst, te Elden;
Mr. W. L. F. C. ridder van Rappard, te Laren;
Mr. J. C. D. baron van Heeckeren van Twickel, te Delden.

Ten aanzien dezer laatste lijst dient opgemerkt te worden dat de heer van Basten Batenburg wel niet op de voorloopige lijst der hoogstbelasten voor Gelderland vermeld staat, doch dat hij daarop behoort. De heer ridder van Rappard, ter bijeenkomst tegenwoordig verklaarde verder dat naar zijn gevoelen, een ieder die voor de Tweede Kamer in aanmerking kwam en zulks niet verlangde zich [illegible] dienaangaande diende te verklaren; dat evenwel gelijke verklaring voor de candidaten der Eerste Kamer niet kon worden gevergd: en dat hij alzoo door zijne tegenwoordigheid geenszins wilde te kennen geven het candidaatschap te aanvaarden.

De vergadering scheidde vervolgens, nadat aan een ieder de gelegenheid was gegeven, om de opgenoemde candidaten voor de Tweede Kamer aan de kiezers aan te bevelen, waarvan dan ook ruimschoots gebruik is gemaakt.

Naar men verneemt, zou de heer van Zuijlen thans bepaald de candidatuur voor Ruurlo hebben aangenomen en van die voor Zutphen hebben afgezien.

De kiezers die eerst gestemd hadden voor den heer Nagell Wisch hebben daarna hunne stemmen overgebragt op den heer van Zuijlen.

De heeren Thorbecke en van Nagell van Ampsen, door éénen enkelen kiezer voorgesteld, hebben geene ondersteuning bij de andere kiezers gevonden.

— In de kiezersvergadering, die op 15 dezer, in de gemeente Zevenaar, door de heeren G. C. v. Weilen, J. v. Egeren, J. Verhoeven, C. M. V. v. Nispen, J. Geene, H. Rutjes, R. Timmermans, J. Reijnders en B. v. Kempen is gehouden, is tot voorzitter benoemd jhr. G. C. v. Weilen en tot secretaris, J. Geene; en bepaald om op dingsdag den 21sten des avonds om 5 uur, ten huize van de wed. van Kempen, te Oud-Zevenaar op nieuw te vergaderen, ten einde alsdan bepaaldelijk over de te doene keuze te raadplegen.

Deze vergadering noodigt de andere kiezers dringend uit, om aan hare bijeenkomsten deel te nemen.

— Ook te Doetinchem, hoofdplaats van het vijfde kiesdistrict in de provincie Gelderland, hebben de kiesgeregtigden van dat district op den 10den november ll. eene bijeenkomst gehad, ten einde te beraadslagen over de middelen welke konden leiden tot het doen eener goede keus van één lid voor de Tweede en van twee candidaten voor de Eerste Kamer; waarbij onder anderen eene commissie van vijf leden is benoemd belast met de voorloopige regeling tot dat gewenschte doel leidende.

Deze commissie heeft het van hare zijde doelmatig en dienstig geoordeeld om alle onder-kiesdistricten behoorende tot het hoofd-kiesdistrict Doetinchem, uit te noodigen, zoo als zij doet bij deze, om ook uit hun midden, zoo zij dat niet alreeds mogten gedaan hebben, commissiën te benoemen, om tegenwoordig te zijn, en voor zoo verre mogelijk, hunne districten te vertegenwoordigen op eene algemeene vergadering van commissiën uit de districten, welke zal gehouden worden in het Heerenlogement te Doetinchem, middelpunt van het kiesdistrict, op woensdag den 22sten november aanstaande des voormiddags te elf ure, om daarbij te trachten in overeenstemming te komen tot het doen van eene goede benoeming en voordragt, te welken einde elke commissie wordt verzocht om zooveel mogelijk te zorgen dat van hare zijde een drietal candidaten voor de tweede en een zestal candidaten voor de Eerste Kamer zal kunnen worden voorgesteld.

ARNHEM, 17 november.

In de Staats-Courant van heden komt voor het verslag van het ministerie over de in te voeren bezuinigingen. Daar dit rapport te uitgebreid is om nog in dit nommer opgenomen te worden, zullen wij het het onzen geabonneerden in een volgend mededeelen.

Correspondentie.

De Toespraak gehouden bij de kiezers-vergadering te Ruurlo, kan, wegens gebrek aan ruimte, niet in ons blad worden opgenomen en blijft, ter beschikking van den [illegible] op ons bureau liggen.

Advertentiën.

Burgerlijken stand.

Van 6 tot en met 16 november.

ARNHEM:

Ondertrouwd: W. T. Bronkhorst, 26 j. en J. Teering, 29 j.

Getrouwd: G. Jansen met T. Bernds. — H. Liesting met S. Putmans. — H. Hüijing met H. Jansen. — J. van Beers met B. Diks. — B. Versteeg met C. van Cronenberg.

Bevallen: H. Latouer, geb. Wanting, Z. — E. van Driessen, geb. Mekking, Z. — M. C. Pitlo, geb. Lindeman, D. — W. Wolters van der Weij, geb. Bouwman, Z. — H. Odendaal, geb. Willemsen, D. — J. M. Beuse, geb. Wigman, Z. — C. Jerschwerk, geb. Bos, Z. — J. Fontijn, geb. Janssen, Z. — T. van Wel, geb. Steurs, Z. — J. G. Kuster, geb. van Apeldoorn, Z. — E. Brouwer, geb. Turion, Z. — M. Everts, geb. Klieber, Z.

Overleden: G. T. Tijssen, 4 w. — A. Wisseburg, 11 j. 4 m. — W. Brouwer, wed. van J. Broekenhof, 74 j. — W. A. van Mierlo, 3 j. 7 m. — M. G. Vermeulen, 4 j. 6 m. — S. Leenders, weduwenaar van J. Kuster, 62 j. — Doodgeb. D. van E. Otterlo en J. Jansen. — Doodgeb. Z. van H. J. Ribberink en J. van Lenthe. — J. Storgk, 84 j. — Doodgeb. Z. van J. C. Stoffels en M. J. Scheepers. — J. Zeegers, 20 j. — H. Jansen, 1 j. 3 m. — G. P. Jansen, 1 j. 5 m. — J. Willing, huisvrouw van W. van Mierlo, 55 j. — A. Hogenbirk, huisvrouw van J. Rijnten, 44 j. — J. Capetti, echtgenoot van J. Peters, 43 j. — A. M. van Berkum, 6 j. 10 m.

NIJMEGEN:

Gehuwd: J. Coppers en B. J. Swarts. — B. H. Hermsen en M. Verpoort.

Bevallen: M. Reinders, geb. Bekkers, D. — P. Leenders, geb. Theunissen, Z. — G. Schott, geb. Derksen, Z. — F. Toussaint, geb. Derrijks, D. — J. M. van Poppelen, geb. Derx, Z. — M. E. Bos, geb. van Ooijen, Z. — A. M. F. Driessen, geb. Michiels, D.

Overleden: H. Hendriks, 89 j. — C. J. J. Overmeer, 4 m. — G. Consijn, 3 j. — P. Smits, 76 j. — J. Bongers, 62 j. — J. F. van der Meer, geb. Simons, 30 j. — F. J. Roskamp, 2 j. — W. Koudijs, 21 j. — C. van den Bobbelsteen, 2 j. — E. Janssen, 30 j. — N. C. C. Haverkamp, 1 j. 16 d.

TIEL:

Gehuwd: D. Peterse met W. van Sonsbeek.

Bevallen: H. C. Verweij, geb. van Kessel, Z. — H. Manders, geb. Egbers, D.

Overleden: Geene.

WAGENINGEN:

Gehuwd: O. Tiemessen met C. P. de Leeuw. — J. Matser met J. B. van Beukering. — H. Serie met H. van den Born.

Bevallen: Geene.

Overleden: J. van Wakeren, wed. H. van Aggelen, 58 j. — E. Lase, wed. C. Muller, 80 j.

ZALT-BOMMEL:

Gehuwd: Geene.

Bevallen: W. van Delft, geb. van der Loo, Z.

Overleden: M. P. van Leeuwen, 43 j. — H. van Gameren, echtgenoot van J. E. van Raaden, 72 j. — J. Peters, 3 j. — M. J. Warreman, echtgenoot van S. van der Pol, 33 j.

Marktprijzen.

AMSTERDAM, 15 november.

Tarwe in een doen met weinig handel. Nieuwe inlands. bijsoorten lager afgegeven, 130 ℔ witb. Pools. *f* 335; 134 ℔ j. Bovenl. *f* 280 zeilende; 129 j. dito *f* 271; 128 ℔ n. dito *f* 243; 119, 121 ℔ Vries. *f* 183, 190. — *Rogge* tot vorige prijzen verkocht in cons.; 118 ℔ Petersburger *f* 137 bij partij. — *Garst* prijshoudend, 98 ℔ n. Old. Wr. *f* 112. — *Boekweit* in de puike soorten schaarsch en prijshoudend; 123 ℔ Holsteinsche *f* 160; Geldersche op 140/2 ℔ per mud *f* 150. — *Koolzaad* ruim prijsh.; verkocht: Vriesch $51\frac{1}{2}$, 52 £; Oostvr. $52\frac{1}{2}$, 53 £; Eider 58 £; op 9 vat in nov. 61 £; april 62 £. — *Lijnzaad* flaauw; 111 ℔ Koningsb. *f* 215. — *Raapolie* dadelijk zeer willig; ook op levering weder iets aangenamer; op 6/w. *f* 38; Vlieg. *f* $36\frac{3}{4}$ à 37; Dec. *f* 36; Mei *f* 36. — *Lijnolie* op 6/w. *f* $27\frac{1}{2}$; Vlieg. *f* $26\frac{1}{2}$. — *Hennepolie* op 6/w. *f* $35\frac{1}{4}$; Vlieg. *f* $34\frac{1}{4}$.

ROTTERDAM, 13 november.

Tarwe: jarige witte Zeeuwsche, Vlaamsche, Overmaassche en Flakeesche redelijk aangevoerd en door mindervraag ter verzending 10 cents lager, slepende afgegaan; puike van *f* 9 tot 9.40, middelsoorten van *f* 8.50 tot 8.90; nieuwe mede 10 cents lager, de beste en droogste van *f* 8.10 tot 8.50, mindere en meer afwijkende van *f* 6.70 tot 8.80 per mud; Poolsche prijshoudend, 156/2 ℔ oude witbonte *f* 350; roode soorten ruimer ter markt en door weinig orders ter verzending tot verlaagde prijzen met kleinen handel in entrepôt, 159/2, 160/2 ℔ puike Kleefsche *f* 265, 270; 157/2 ℔ Rijn *f* 260; in consumtie 163/2 ℔ jarige Hooglandsche Kleesche *f* 308; 158/2, 160/2 ℔ dito *f* 287, 292; 163/2 ℔ Hooglandsche Kleefsche *f* 290, 292; 163/2, 164/2 ℔ nieuwe dito *f* 288, 290; 160/2 ℔ jarige Bovenlandsche *f* 275, 280; 158/2 ℔ jarige en nieuwe dito *f* 265; 166/2 ℔ nieuwe dito *f* 310; 160/2 ℔ nieuwe Kleefsche *f* 270; 157/2 ℔ Cubanca *f* 262. — *Rogge*. Nieuwe Zeeuwsche en Vlaamsche tot vorige prijzen aan gebruikers wel afgegaan; de puikste en droogste van *f* 5.30 tot 5.50, mindere en Overmaassche van *f* 5 tot *f* 5.20 per mud. De overige soorten aan behoodigden tot onveranderde prijzen, 150/2 ℔ jarige groot Brabandsche *f* 163; 148/2, 150/2, 151/2 ℔ Rijn *f* 154, 157, 160; 148/2 ℔ jarige Limburger *f* 156; 141/2 ℔ Archangel *f* 147. — *Gerst*. Nieuwe Zeeuwsche en Flackeesche met onbeduidenden aanvoer als voren, de beste Winter van *f* 4 tot 4.20, mindere *f* 3.80, 3.90, de beste Zomer van *f* 3.60 tot 3.70, mindere van *f* 3.40 tot 3.50 per mud; van andere soorten 131/2 ℔ Nassau Dietsche *f* 149 verkocht. — *Haver* 10 cents lager; nieuwe Zeeuwsche en Overmaassche korte van *f* 2.50 tot 3.30, lange van *f* 2.10 tot 2.50 per mud. De overige soorten zonder handel. — *Boekweit* door minder aanvoer *f* 3, 5 hooger op 140/2 ℔ nieuwe Noord-Brabandsche *f* 146, 148, 150, 152; nieuwe Rijn *f* 140, 143, 145; jarige Groninger Zand *f* 143. — *Paardenboonen* 10 cents lager; nieuwe Zeeuwsche en Overmaassche van *f* 4.50 tot *f* 4.70; Duivenboonen kleine *f* 5.40, *f* 5.60, grootere *f* 5.10, *f* 5.20; Witte Boonen 25 cents lager; Zeeuwsche van *f* 7 tot *f* 8; Bruine Boonen flaauw; Walchersche *f* 8.20, *f* 8.40; Zeeuwsche en Goessche van *f* 7 tot *f* 8 per mud. — *Erwten*, door minder vraag, 25 cents lager verkocht; nieuwe Geldersche Graauwe van *f* 8 tot *f* 11.50; Zeeuwsche van *f* 6 tot *f* 8; nieuwe Zeeuwsche en Walchersche Blaauwe van *f* 7.20 tot 8.30 per mud. — *Koolzaad*, door meerdere vraag, 1 £ hooger, Vlaamsch zakmaat 54 £; Zeeuwsch dito 55 £; en puik dito gestort 57 £. — *Lijnzaad* 114 ℔ Memel *f* 245.

SCHIEDAM, 13 november.

Genever *f* $17\frac{1}{4}$; dito Amerik. proef *f* $18\frac{1}{4}$. — Tot nagenoeg vorige prijzen is er in *Rogge* gedurende de laatste acht dagen nog al handel geweest; 152/2 ℔ Mecklenb. en 151/2 ℔ ligt gedr. dito zijn beide voor *f* 170; 141/2 ℔ jar. Riga *f* 141 à 142; 154/2 ℔ puike Wolgast *f* 178 verkocht. Van een paar partijen, die buitendien afgedaan zijn, zijn de prijzen onbekend gebleven. — *Garst* blijft, bij geringe aanbiedingen, volkomen prijshoudend; voor 128/2 ℔ jar. Libau is *f* 150, 127/2 ℔ fijne gedr. Deensche *f* 140 bedongen. — *Moutwijn* heeft zich verleden week met goeden handel op *f* $13\frac{1}{4}$ gehouden. Gisteren heeft men er *f* $13\frac{3}{4}$ voor moeten besteden, en was er op het laast der beurs tot dien prijs zelfs veel vraag. Heden is er op nieuw voor *f* $13\frac{1}{2}$ veel omgegaan.

SCHIEDAM, 15 november.

Rogge 154/2 ℔ Wolgaster *f* 178. — *Garst* *f* 128/2 ℔ Libau *f* 150. — *Moutwijn*: *f* 13.75. — *Jenever* *f* 17 25. — Amst. Proef *f* 18.50 zonder de belasting en per Ned. vat zonder fust.

DELFT, 16 november.

Boter *f* 39 à 43 het vierde v; Delftsche Kom. Kaas te Rotterdam den 13den dezer 10 à 12 c. het ℔.

GRONINGEN, 14 november.

Tarwe zeer weinig begeerd en moeijelijk de vorige prijzen te bedingen; 127 à 130 ℔ j. roode *f* 8.40 à 9; 116 à 123 ℔ Ommel. roode *f* 5.20 à 6.40; [illegible] à 123 ℔ Old. roode *f* 5.20 à 6.20; 123 à [illegible] witte jar. *f* 7.50 à 8.75. — *Rogge* 10 ct. h[illegible] verkocht: 120 à 123 ℔ oude Rogge *f* 4.60 à 5[illegible] 113 à 120 ℔ n. dito *f* 3.70 à 4.55. — *Boekw[eit]* heeft ook ruim de vorige prijzen opgebragt: 116 [illegible] 116 ℔ grijze zand Boekweit *f* 3.60 à 4.40; 110 [illegible] 116 ℔ zwarte dito *f* 3.40 à 4.20; 110 à 116 ℔ V[illegible] dito *f* 3.25 à 4.50. — *Garst* niet driftiger; 94 à [illegible] ℔ Wintergarst *f* 2.65 à 3.30; 96 à 99 ℔ Zo[mer] dito *f* 2.75 à 3.10; 103 à 107 ℔ Knobbe dito *f* [illegible] à 75. — *Haver* in alle soorten weer verlaagd; [illegible] à 85 ℔ dikke Brouw-Haver *f* 2.05 à 3; 65, 72 [illegible] witte Voer *f* 1.75 à 2.10; 65, 72 ℔ zwarte dito *f* 1.[illegible] 2.15. — *Boonen* en *Gort* prijshoudend. — *Kool[zaad]* met weinig handel in een doen. — *Raapolie* we[illegible] aangeboden en daardoor iets hooger gehouden *f* $34\frac{1}{2}$ à 35, overige artikelen zonder verandering.

SNEEK, 14 november.

Boter *f* 37, *Kaas* *f* 15 à 20.

TIEL, 13 november.

Wij hadden een goeden aanvoer van granen; de Tarwe heeft goed den vorigen prijs opgebragt. Oude *Tarwe* van *f* 8 à 8.75 à 10; Nieuwe Tar[we] van *f* 6.50 à 7.75 à 9.50. — *Rogge* *f* 5.00 à 5.50. *Garst* *f* 4 à 4.50. — *Duivenboonen* 25 cents hoog[er] *f* 5.25 à 6. — *Haver* in een doen; *f* 2 40 à *f* 3.00. *Erwten* in een doen; Groene, Capucijners en Graauwe Erwten *f* 8.00 à 9.00 à 10.00.

Prijs-Courant der Effecten.

DONDERDAG 16 NOV.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers ten 4[illegible]
NEDERL., Werk.Schuld à $2\frac{1}{2}$ pCt.	45	$45\frac{1}{16}$	45[illegible]
» » » 3 »	$53\frac{1}{2}$	$53\frac{9}{16}$	53[illegible]
» » » 4 »	$69\frac{11}{16}$	$69\frac{3}{4}$	69[illegible]
Amortisatie-Syndicaat . » $3\frac{1}{2}$ »	70		
Handelmaatschappij . . » $4\frac{1}{2}$ »			
Oostindische Leening . » 4 »	$68\frac{5}{16}$		
Aand. Rijn Spoorweg . » $4\frac{1}{2}$ »	$75\frac{3}{4}$	76	
» Holl. » . . » »			
Leen. » » $4\frac{1}{2}$ »	86		
BELGIE. Leening . . . . » $4\frac{1}{2}$ »			
Banc Belge . . . . » $2\frac{1}{2}$ »	$36\frac{7}{16}$		
Roths., Volksvlijt. . . . » $2\frac{1}{2}$ »	$36\frac{7}{16}$	$36\frac{1}{2}$	
SPANJE. Leen. Ard v. £ 85 » 5 »	$9\frac{1}{16}$		
» » » » 510 » 5 »	$8\frac{7}{8}$	$8\frac{15}{16}$	8[illegible]
» Onb.Stukk. » 5 »			
» . . . . » 3 »	$24\frac{1}{2}$	$24\frac{5}{8}$	
» Binn. 6/m. » 3 »	$17\frac{9}{16}$	$17\frac{3}{4}$	17[illegible]
» » kl.st. » 3 »			
Ardoin Coup. . . . . . . » »	$5\frac{1}{2}$	$5\frac{5}{8}$	
Passive . . . . » »			
PORTUGAL. Te Londen » 3 »	$22\frac{7}{8}$		
» » » 4 »	$23\frac{7}{8}$		
Binnenl. à 1 conto. . . » 5 »			
RUSL. Obl.H. 1798/1816, » 5 »	$98\frac{1}{4}$		
» » 1828/1829, » 5 »	$97\frac{7}{8}$		
Cert. » 1831/1833, » 5 »			
» » . . . . . . » 4 »	$77\frac{1}{2}$		
» bij Stieglitz . . . . » 4 »	$77\frac{7}{16}$	$77\frac{1}{2}$	
Inschr. in Assign. . . . » 6 »			
Cert. van » . . . » 6 »	$58\frac{3}{4}$		
POLEN. Certificaten . . » 4 »			
Aand. met Lot fl. 500. » »	120		
OOSTENRIJK. Metalliek » 5 »	$65\frac{3}{8}$	$65\frac{1}{2}$	65[illegible]
» » $2\frac{1}{2}$ »	$34\frac{1}{2}$	$34\frac{7}{16}$	
Weener-Bank Goll. . . » 5 »	79		
» » » . . » 4 »			
AMER. Bank-Act. V.Stat. » »			
Braz. 1824 . . . . » »	$75\frac{1}{2}$		
» £ 200. . . . . » »			
Peru. . . . . » »	22	$22\frac{1}{8}$	22[illegible]
Grenada . . . . » »	$12\frac{1}{4}$	$12\frac{3}{8}$	
Mexico . . . . » »	$19\frac{3}{16}$	$19\frac{1}{4}$	
Venezuela . . . . » »			

Spanje, Passive $2\frac{1}{2}$, 3, $2\frac{3}{4}$; Ween. Aand. 250 [illegible] 240, 242, 241; Peru coup. $1\frac{13}{16}$, $\frac{7}{8}$.

Effecten-Societeit: Ween. Aand. fl. 250, 241.

Hollandsche fondsen waren heden onverande[rd]; Belgische iets flaauwer; Spaansche tot verlaag[de] koersen aangeboden; Portugal minder in pr[ijs]; Russische zonder variatie; Metalliek iets aange[na]mer; van Zuid-Amerika waren de Peruanen op nie[uw] tot verhoogde koersen te plaatsen, blijvende de p[rijs] circa $1\frac{1}{8}$ hooger dan gisteren.

Laatste prijzen ten 5 ure.

Integr. $2\frac{1}{2}$ pCt. $45\frac{1}{16}$; Ard. £ 510, $8\frac{7}{8}$; Binne[nl.] Spanje $17\frac{9}{16}$; $2\frac{1}{2}$ pCt. Metall. $34\frac{7}{16}$; Peru 6 pCt. 2[illegible]

Waterhoogte te Arnhem.

Den 17 Nov. 1 El 8 Palm 3 Duim; gew. 7 D. gev. 0 [illegible]

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

Vervolg der

Arnhemsche Courant,

Van Zaturdag 18 November 1848.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Uit Agrani wordt van den 7den berigt dat de Turken bij Stettin eenen strooptogt in Croatië ge daan hadden doch met verlies terug waren gedreven. Het lijdt geen twijfel of agenten van *Kossuth* hebbèn hen tot deze inbreuk op het volkenregt verleid.

— Volgens een schrijven van *Jellachich* aan *Windischgrätz* over den slag bij Schwechat bedroeg het verlies der Hongaren eenige honderd man; 4 officieren en 50 man zijn gevangen binnengebragt. Ons verlies, zegt de Banus, bedraagt ongeveer 40 á 50 man; 5 officieren werden gewond.

Breslau, *13 nov.* Wij gaan met rassche schreden den staat van beleg te gemoet. De stedelijke regering heeft een adres aan de Nationale Vergadering aangenomen, waarin zij verklaart geene andere dan hare besluiten voor geldend te achten. Bijna de geheele bevolking dezer stad heeft zich voor de Nationale Vergadering verklaard. De democratische vereeniging heeft eene oproeping tot het landvolk gerigt om bij een strijd met de militaire magt de stad te hulp te komen.

Berlijn, *13 nov.*, *des namiddags 4½ ure.* Zoo even zijn Onder de Linden eenige bijeenscholingen van het volk door de militaire magt uit elkander gedreven. De stad is voor het oogenblik in rust, hoeweler veel verbittering en opgewondenheid heerscht. Men zegt dat de opper-president de heer *Pinder* uit Breslau alhier is aangekomen en zich naar Potsdam begeven heeft. Het schijnt wel, dat het te Berlijn niet tot eenen beslissende strijd zal komen. De tijd ter aflevering der wapenen door de burgerwacht is, tot morgen namiddag 5 uur, verlengd; indien dit plaats vindt, dan is er hoop gegeven op eene spoedige reorganisatie der burgerwacht.

Berlijn, *14 nov.*, *des avonds 6 ure.* Het gerucht wordt hier algemeen verbreid, dat er te Potsdam op den Koning van Pruisen geschoten zou zijn. De Koning zou echter niet getroffen, maar het schot in de wagenlantaren gedrongen zijn.

Keulen, *14 nov.*, *des avonds 11 ure.* Te Berlijn werd ook gisteren de rust niet verstoord. De termijn ter uitlevering der wapenen is verlengd. De Nationale Vergadering heeft besloten, dat het door hare commissie opgestelde *gedenkschrift* zou worden gedrukt, openbaar gemaakt en aan de leden van het Openbaar Ministerie verzonden, met de uitnoodiging in dezen hunnen pligt te doen. De *commissie* heeft zich voorloopig *tegen de weigering der belastingen* verklaard, en in dezen zin haar verslag uitgebragt. De regering heeft des avonds het *Schützenhaus* door de militaire magt doen bezetten, ten einde verdere zittingen der Nationale Vergadering te verhinderen.

Keulen, *15 nov.*, *des avonds 11 ure.* De stand van zaken is te Berlijn, volgens de berigten van gisteren, nog niet veranderd. De vice-president *Plönnis* en twee snelschrijvers der Nationale Vergadering zijn door militairen uit het *Schützenhaus* verdreven: de volksvertegenwoordigers hebben gisteren zitting gehouden in het Keulsche Raadhuis.

De Staat van beleg wordt scherper toegepast, terwijl 8 dagbladen verboden zijn en de krijgswet zal toegepast worden bij de pogingen om de militairen te verleiden.

De burgerwacht heeft nog slechts weinig wapenen afgeleverd.

BELGIE.

Brussel, *15 nov.* Een bekwaam landbouwkundige, de abt *Bertholon*, heeft het eerst opgemerkt, dat de electriciteit in den dampkring een heilzamen invloed op de hop heeft. De hop-oogst is in België zeer overvloedig geweest in jaren, als vele onweders gewoed hadden. De Engelschen hebben van *Bertholons* opmerking gebruik gemaakt en leiden de hopplant dus thans langs ijzeren spijlen (die de electriciteit beter geleiden) in plaats van langs houten latten. Die spijlen zijn 35 voet hoog en worden aan elkander verbonden door dwarsspijlen, welke er met schroeven aan gehecht worden. De wind werpt deze soort van kooi niet om en topzwaar kan zij niet worden; de hemelswaarts gerigte punten trekken de voor de hop zoo nuttige vloeistof aan en brengen in de daar langs loopende takken de zoo weldadige electriciteit.

FRANKRIJK.

Parijs, *14 nov* In het *Théâtre du Gymnase de Marseille* heeft de acteur, die in het stuk, getiteld *Marceau*, *Robespierre* voorstelde bij zijne eerste optreding twee kransen ontvangen, waarvan er een uit roode immortelles was gevlochten.

— Men leest in de *Opinion publique*:

»Bij de discussie over het wetsontwerp over de verkiezing van den president der republiek, had de heer *Molé* gesproken van de bedreiging van het hoofd van het Uitvoerend Bewind om, in een zeker geval, zijne waardigheid neder te leggen. Men zal zich de levendigheid herinneren waarmede generaal *Cavaignac* op deze uitdrukking terugkwam, alsmede de heusche wijze waarop er door den heer *Molé* eene verklaring van werd gegeven. Ten gevolge hiervan wilde de heer *Molé*, die reeds verschillende gesprekken met den heer *Cavaignac* had gevoerd, naar men verzekert eene nadere bepaalde verklaring van den heer *Cavaignac* ontvangen, ten einde een bepaald besluit omtrent de candidatuur van generaal *Cavaignac* te kunnen nemen.

»De heer *Molé* maakte van zijne welwillende gezindheid jegens den heer *Cavaignac* geen geheim. Sedert dat hij in de Nationale Vergadering zitting had genomen, had hij hem altijd ondersteund. Hij wilde thans grond hebben om de candidatuur van generaal *Cavaignac* te ondersteunen.

»Met deze bedoelingen begaf zich de heer *Molé* naar den heer *Cavaignac*. Hij stelde hem zijne ondersteuning voor en meende hem die van de geheele gematigde partij te kunnen aanbieden. Hij begeerde slechts waarborgen welke deze partij konden te vrede stellen en vertrouwen inboezemen. De heer *Cavaignac* verzette zich hiertegen met levendigheid. Tegen de drangredenen van den heer *Mole*, stelde hij zijne gevoelens, zijne verbindtenissen, zijne grondbeginselen over. Deze vertrouwelijke mededeelingen bewezen dat hij niet verre van de overdrevene republiek verwijderd was.

De heer *Molé* poogde hem te bewijzen dat deze partij der overdrevene republiek in Frankrijk den sterksten tegenstand vond; dat de meerderheid, waaruit de gematigde partij bestond de heerschappij dier partij nooit zou dulden; dat deze partij, die den generaal onder zekere voorwaarden als candidaat wilde aannemen, geheel met hem zou breken, wanneer hij zich ronduit met hare beginselen vereenigde; dat het hoofd van het Uitvoerend Bewind met de gematigde partij aan het hoofd kon blijven en president der republiek worden! dat zij ongetwijfeld het land op hare zijde had; en dat de generaal, door zich aan de heillooze partij der roode of geweldige republiek te blijven aansluiten, bij hare nederlaag de gelegenheid zou verliezen Frankrijk op eene nuttige wijze te dienen. — »Wel nu"! gaf de heer *Cavaignac* ten antwoord, »liever wil ik met haar vallen dan met u de overhand behouden."

»Met deze woorden, die op eenen harden, bitteren en beslissenden toon werden gesproken, eindigde, naar men ons verzekert, dit onderhoud. De heer *Molé* deelde het aan een groot getal leden der Nationale Vergadering mede. Ten gevolge dezer mededeeling besloot de vereeniging van de *rue de Poitier* dat zij de candidatuur van generaal *Cavaignac* niet zou ondersteunen."

Mengelwerk.

Varia.

—

's Gravenhage, *16 november.*

Naar het schijnt, wordt er veel moeite aangewend om eenige uitgediende Edelmogenden weder in de nieuwe Kamer te brengen. Wij worden bedreigd met eene herhaalde verschijning der heeren SCHOONEVELD, VERWEY-MÉJAN, VAN DAM VAN ISSELT; VAN TWIST, enz. Hoogst ondoelmatig zouden deze keuzen wezen; liever verklaarde behouders, dan zulke halfslachtige en van energie ontbloote liberalen. Deze zijn dubbel gevaarlijk, deels omdat hunne weifelmoedigheid en karakterlooze dienstvaardigheid tegenover de regering, zeer besmettelijk zijn in eene van nature reeds gedweeë Nederlandsche vergadering, deels omdat hunne dapperheid in woorden hunne zachtmoedigheid in handeling vergeten doet. Een aanbevelenswaardig Latijnsch spreekwoord zegt: *fortiter in re*, *sed suaviter in modo.* Juist het tegenovergestelde schijnt de heer VAN DAM zich, als volksvertegenwoordiger (want van zijn' persoonlijken moed is hier natuurlijk volstrekt geen sprake) tot motto te hebben gekozen. Ik herinner mij de even heftige als regtmatige aanmerkingen van den heer VAN DAM, toen die jammerlijke minister van Buitenlandsche Zaken de heer DE LA SARRAZ, na zijn flaauwhartig gedrag in de Turijnsche zaak en zijne erbarmelijke verdediging derzelve in de Kamer, niet schroomde het budget van Buitenlandsche Zaken voor te stellen. Het werd hem, gelijk men weet, door de Kamer, met eene zeer geringe meerderheid, geweigerd. En ook de heer VAN DAM was onder de weigeraars. Maar toen daarop »de ridderlijke" of de »ridderlijkheid" — in Nederlandschen zin — scheen te vorderen dat de heer DE LA SARRAZ *quand même* minister bleve, en welgemelde heer gevolgelijk op denzelfden avond, of wel den volgenden dag zijn budget op nieuw voordroeg, met eene onbeduidende vermindering van vier duizend gulden, en eene, zoo als gewoonlijk, nog altoos onvervulde belofte (1), toen werd voormeld budget, met eene zeer geringe minderheid bewilligd. En waaraan was deze verandering toe te schrijven? aan de afwezigheid van eenige leden der Kamer, die in de vorige zitting *tegen* hadden gestemd. Onder die afwezigen bevond zich ook de heer VAN DAM VAN ISSELT. Was het omdat hij, *fortiter in verbis* geweest zijnde, nu des te *suaviter in re* zijn wilde? Had men hem overgehaald om te huis te blijven? Of wel was het de jicht, die hem aan zijne canapé gekluisterd hield? Wijders lette men wel dat *die* overhaling of kluistering niet de eenige was, welke men van den heer VAN DAM bemerkte; ik herinner mij, een paar jaar, geloof ik, geleden, *eveneens bij eene zeer gewigtige en hagchelijke stemming*, dezelfde opmerking omtrent den heer VAN DAM, en den heer DE KEMPENAER tevens, in de *Arnhemsche Courant* te hebben gemaakt. Hetzij nu die noodlottige absentiën des heeren VAN DAM VAN ISSELT aan zijne vermurwing door ministerieëlen invloed of wel aan zijne jicht toe te schrijven zijn, *in beide gevallen* is de heer VAN DAM ongeschikt voor de betrekking van volksvertegenwoordiger. Nog eene grieve tegen den jichtigen of vermurwbaren heer. Toen de heer SCHOONEVELD, bij zijne eerste optreding in de dubbele Kamer, reeds zoo zeer tegenviel, en iedereen zich over zijne flaauwheid verwonderde, hoorde men, gelijk destijds ook, meen ik, in de *Arnhemsche Courant* vermeld werd, die halfslachtige karakterloosheid wijten, aan de inspiratiën des heeren VAN DAM, die hem zou hebben gezegd: Wees nu niet te hevig; wij wilden u gaarne in ons midden behouden; matig u dus. En daar nu niemand, vermoedelijk, vuriger wenschte den heer SCHOONEVELD in de Kamer te zien (en vooral te [hooren)] dan den heer SCHOONEVELD zelf, zoo hadden de voormelde inspiratiën het gevolg hetwelk men kent. De Haagsche advokaat verwierf van de redactie der *Arnhemsche Courant* den titel van *hinkenden liberaal:* terwijl hij zich overigens scheen toe te leggen om het devies zijns Mentors: *Fortiter in verbis*, *suaviter in re*, in toepassing te brengen. Altijd bereid om eenen minister een schrap toe te brengen, vond hij steeds reden om hem nooit den doodslag te geven. Zulke kampioenen mogten goed voor eene »fictieve vertegenwoordiging" zijn; zij kunnen niet dan schaden nu het ernst worden zal. De tijd der tournooijen en der groote, in splinters vliegende, lansen is voorbij: men geve ons thans mannen van minder tong en meerder hand. Meer dan genoeg is er reeds gedeclameerd; thans geldt het budgetten te weigeren.

Budgetten te weigeren; want men verbeelde zich toch niet dat onze »ridderlijke" anders tot doortastende bezuiniging zal kunnen besluiten. *Vaderlijke harten* — men heeft het immers overvloedig in Europa gezien — gaan slechts vrijwillig open . . ! wanneer zij er toe gedwongen zijn. En hoe gedwongener, hoe ruimer. *Wanneer* wilde Koning WILLEM I (vader WILLEM) de Belgische grieven herstellen? *Wanneer* was LOUIS PHILIPPE bereid om de hervorming te bewilligen? *Wanneer* gaf de Koning van Pruisen zijne constitutie? *Wanneer* wilde de Keizer van Oostenrijk een constitutionneel Keizer worden? Immers, altoos toen hunne onderdanen de wapenen tegen hen hadden opgevat.

Nu zou ik gaarne Nederland voor zulke *gewapende* hartsopening behoeden; *vreedzaam* hebbe zij plaats; zoo mogelijk, zelfs, zonder verdere Groenmarktstandjes; zij geschiede door de volksvertegenwoordiging, op wettigen weg. Maar daartoe moeten wij leden der Kamer hebben, die karakter en gezondheid genoeg bezitten om alle geldaanvragen der regering onwrikbaar af te stemmen, totdat de zoo noodige bezuinigingen zullen zijn ingevoerd, totdat kundige ministers hunnen pligt zullen verrigten, en grondwets-schennis zonder aanzien van persoon zal worden gestraft. Welke forsche toasten nu ook te dien aanzien door de heeren VAN DAM en SCHOONEVELD mogen worden gehouden, men bedenke wel dat »Neerlandsch bloed", hoezeer ook »van vreemde smetten vrij", tegenover een ijskoud ministers gelaat gansch anders »door d'adren vloeit", dan tegenover rookende truffes en schuimenden champagne. Moge zelfs de heer VERWEIJ MEJAN zich, in gezelschap van laatstgemelden aard, een vurig misbruikdelger wanen, als zoodanig door nog duivenaardiger gasten worden erkend; in eene nuchtere Kamer, kan hij niets anders dan een nuchter vertegenwoordiger zijn.

En dan die kille vleermuis VAN TWIST, dat kluwen van pedanterie en verveling, dien de dichter op het oog moet hebben gehad toen hij schreef:

Vieles
Spricht und meinet er, klugabwägend der Dinge geringsten
Grau, und Vergeblichen jagt er nach in vereitelter Hoffnung;

Wat toch moet de regering denken wanneer dergelijke lieden worden herkozen? Immers, dat het slechts om wat gebabbel te doen is! Den eenen, den vleermuizen-koning, jonkheer BRUCH, koos zij zelve tot gouverneur, den anderen, jonkheer VAN PANHUIJS, almede; en nu zouden de kiesgeregtigden den derden, mr. DUYMAER VAN TWIST, tot volksvertegenwoordiger kiezen! Indien men zoo harmonisch met de regering denkt, dan pronke men althans niet, ten behoeve des volks, met vrijzinnige gevoelens of wenschen van bezuiniging; want dan is, in den mond dier kiesgeregtigden even als in den mond der ministers, het woord bezuiniging niets anders dan *bedrog*.

---

(1) Die, dat er voortaan geene *attachés* zouden worden benoemd, zonder voorafgegaan diplomatisch examen; eene belofte, welke niet alleen onvervuld bleef, maar zonder eenig ontzag werd geschonden, ten gunste van het minderjarig zoontje des secretaris-generaal van Buitenlandsche Zaken; toen dezelve, nu zes maanden geleden, als *attaché* werd toegevoegd aan het gezantschap van graaf JULIUS VAN ZUIJLEN, te Brussel.

Een vertegenwoordiger als mr. VAN TWIST is volstrekt onnut; de *f* 2000, welke hij, in die hoedanigheid zou trekken, zouden weggeworpen wezen. En meer nog dan weggeworpen: zij zouden *ten onzen nadeele* worden besteed. Want wordt één VAN TWIST zoo beloond, dan zullen er zich honderde VAN TWISTEN opdoen. Niet alleen dan toch dat de vleermuizenrol de beste weg is tot een gouverneurschap, en den hoogsten prijs, waarover de ministers kunnen beschikken, doet behalen, gelijk men aan de jonkers BRUCE en VAN PANHUYS, zag; maar dan wordt die rol daarenboven het zekerste middel om in de Kamer te blijven, overtuigd als de vleermuis zijn kan van geene tegenwerking bij de ministeriële partij te ontmoeten.

Het eigenbelang heeft waarlijk vat genoeg op het menschelijk hart, om het er geene nieuwe bres te openen. Wie zal energie willen hebben, als flaauwheid allerzijds behaagt? *Obsequium amicos, veritas odium parit*, leerden wij reeds in VOSSIUS: »Gedienstigheid maakt vrienden, waarheid baart haat;" de heer VAN TWIST, die steeds een vlijtig scholier was, schijnt de les niet te hebben vergeten. Hij is gedienstig geweest en heeft zich vrienden gemaakt; uit vrees van zich haat te baren, heeft hij zorgvuldig de eenvoudige waarheid vermeden en redevoeringen gehouden, waarvan *le marquis de* MASCARILLE en *le vicomte de* JODELET jaloersch hadden kunnen zijn!

Mogen onze kiesgeregtigden niet vergeten dat zij, in het oog der natie, het hun toegewezen *voorregt* moeten verdienen, mogen zij bedenken dat men met de *hervorming van het kiesstelsel* geenszins bedoelde vleermuizen, canaries en seisjes door *andere* handen in de *volière* gezet te zien.

Over de verbeteringen van het lot der arbeidende klasse.

II.

(*Zie no. 228.*)

Veel is er, in de laatste tijden, gesproken en geschreeuwd over de uitbreiding welke men zou kunnen geven aan het onderwijs van de kinderen der arbeidende standen; ging men daarbij niet dikwijls te ver in de voorgestelde nieuwigheden? Het is geen veel omvattend onderrigt hetwelk het kind behoeft, dat bestemd is om van zijn handenarbeid te leven: wat hij noodig heeft, het zijn eenige nederige kundigheden, eenvoudig als de levenswijze, welke hij leiden zal. Zonder dus zooveel te begeeren als zekere philanthropen, geloof ik toch dat er nog wel wat te vergen zijn zou bij de onderwerpen, waarover ons lager onderwijs loopt. Vooreerst, zou het gemakkelijk vallen aan de kinderen eenige praktische begrippen van gezondheidsleer te geven, die, bevattelijk voorgedragen, ligt begrepen en in het geheugen geprent zouden worden. Allen die de arbeidende klasse van nabij gadesloegen, weten hoe veel ziekten en kwalen ontstaan uit het gebrek aan zorg en uit de vooroordeelen van de lagere standen ten aanzien van alles wat hunne gezondheid betreft. Een beknopt en eenvoudig handboek, nader toegelicht door den onderwijzer, die er toepassingen uit zou kunnen maken op de verschillende bijzonderheden van het leven des arbeiders, zou, waarschijnlijk, het gewenschte doel ten volle doen bereiken.

Eene andere, zeer gemakkelijk daar te stellen verbetering, ware het invoeren van gymnastische oefeningen in de scholen. Door dezelve zouden de ligchamelijke krachten der kinderen worden ontwikkeld en hunne leden eene buigzaamheid en vaardigheid erlangen, waarvan zij groot nut zouden kunnen trekken in de werkzaamheid waartoe zij later zullen worden geroepen. Dit onderrigt zou het voordeel hebben van geen meerder hoofdwerk aan de scholieren op te leggen; het zou dienen tot verpoozing en uitspanning; en, door de ondervinding geleerd, kan men verzekeren dat de kinderen zich des te gretiger aan die oefeningen zouden overgeven, naarmate zij er eene afwisseling in zouden vinden van de zittende bezigheden der school, die veelal weinig overeenstemmen met de levendigheid hunner jaren. In Duitschland, waar gedurende den laatsten tijd zooveel geschiedde ten behoeve van het onderrigt der arbeidende standen, is schier allerwege de gymnastiek in de volksscholen opgenomen en men oogst er de heilzaamste vruchten van. Er bestaan hoogst eenvoudige methoden van gymnastiek, waarvan de benoodigdheden zeer weinig kosten, bij voorbeeld die van den heer ELIAS, waarover de geneeskundige academie van Parijs een zeer gunstig rapport heeft gedaan, en die met goed gevolg in het departement *du Doubs* werd aangewend.

Eene nog belangrijker verbetering, welke men in het lager onderwijs zou wenschen ingevoerd te zien, ware het oprigten van industrie-scholen in de steden, en van landbouw-scholen ten platten lande. De heer DE GÉRANDO duidt, met veel juistheid, aan, hoedanig die industrie-scholen zouden behooren te zijn. Het zijn geen fabrieken, geen eigenlijk gezegde werkplaatsen; geen inrigtingen van wezenlijk technische leerlingschap. Het zijn inderdaad niet anders dan voorbereidende bezigheden, bestemd om de industriëele opleiding der kinderen te beginnen, om hen aan arbeid te gewennen, hun eene eerste mate van geschiktheid te geven, hun oog, hunne hand te rigten. Te dien einde bezigt men de kinderen tot de eenvoudigste taken: spinnen, weven, wolkammen, ziften, naaijen, breijen, pluizen, polijsten, bezemsmaken, hout of leder verwerken. Daarbij neemt men de gelegenheid waar, om hun eenige nuttige uitleggingen te geven, eenige praktische kennis mede te deelen.

De landbouw-scholen behooren ten platten lande de plaats der industrie-scholen in de steden te vervangen. Op de industrie-scholen hebben de landbouwscholen het voordeel dat de aard der bezigheden, als wordende in de vrije lucht verrigt, niet vordert dat men de kinderen in zalen vereenige en hun zittend werk geve. Nu eens worden zij tot tuinbouw gebezigd; zij zaaijen, zij planten, begieten, roeijen onkruid uit, spreiden mest, zamelen en vervoeren vruchten en groenten; zij oefenen zich, zelfs, in boomkwekerij, zij leeren enten. Dan weder nemen zij deel aan landarbeid, die geene hunne jaren overtreffende krachten vereischt; zij rapen steenen, bladeren, wieden, verdelgen rupsen en ander ongedierte, zamelen en reinigen granen en zaden; veroorlooft het weder hun niet uit te gaan of biedt het jaargetijde geen nuttig werk buitendeurs aan, dan kan men de kinderen binnen 's huis bezig houden met zittenden landelijken arbeid of wel met werk gelijksoortig aan dat der industrie-scholen.

De bedoeling van allen, welke de oprigting dier scholen aanbevolen, was dat men zich onthouden zou er handwerkscholen van te maken door er het leerlingschap van dit of dat bedrijf in te voeren. Vooreerst, daar de kinderen voor verschillende handwerken bestemd zijn, zoo zou het hoogst ondoelmatig wezen ze allen in hetzelfde bedrijf te oefenen. Vervolgens zijn zij, in de jaren welke wij hier op het oog hebben, nog niet sterk en behendig genoeg om een eigenlijk gezegd leerlingschap te beginnen. Daarbij zouden zij, wilde men de lessen der gewone scholen niet verzuimen, er geen tijd genoeg aan kunnen besteden om er wezenlijk vrucht van te trekken. De verrigtingen in de industrie-scholen zullen dus het karakter moeten hebben van eene algemeene en gemeenschappelijke opleiding tot verschillende handwerken, bestaande in eenvoudige oefeningen niet boven het bereik van kleine kinderen.

De oprigting van zoodanige scholen is des te gemakkelijker daar het werk der kinderen vooral dat der ouderen niet volstrekt verloren is, en dienen kan om voor een gedeelte, de kosten der instelling te bestrijken. In de steden zal men er in kunnen voorzien door kleine vrijwillige bijdragen der gegoede ingezetenen, ook wel door eene geringe toelage uit de stedelijke kas. De heer DE GÉRANDO merkt aan, dat voor industrie-scholen, ingerigt als boven gezegd, eene meesteres dikwijls verkieslijk is, en hij verzekert dat er in Duitschland waar men het stelsel van industrie-scholen op ruime schaal heeft ingevoerd, vrouwen worden gevonden welke zich met dat soort van onderrigt belasten tegen eene geringe belooning van 40 à 50 franken jaarlijks. De hoogste bezoldigingen gaan 500 franken 's jaars niet te boven. Er zouden dus geen groote uitgaven worden gevorderd om de steden met deze verrijking van het lager onderwijs te begiftigen. Op het platte land zou er nog minder worden vereischt. Men mag zelfs aannemen dat, in de meeste gemeenten, de landbouw-scholen na verloop van eenige jaren, zich zelven zouden kunnen bestrijken. Zij zouden dus slechts in den eersten tijd hunner oprigting eenigen geringen onderstand behoeven. Eenige giften van particulieren, eene kleine toelage der gemeente, zouden meestal toereiken. Hier zou men ook niet eens een bijzonderen onderwijzer of meesteres voor de landbouwschool behoeven. De gewone schoolmeester zou zelf de werkzaamheden der kinderen kunnen leiden, gewoonlijk te verrigten op een grond belendende aan de school! Daarbij zou het werk der boerenkinderen aan tuinbouw besteed, veel voordeeliger zijn dan dat der stadskinderen, besteed aan zeer eenvoudige industriëele taken. Men kan dienaangaande eenigermate oordeelen naar eene proef welke er eenige jaren geleden in de buurt van Nimes genomen werd met eene landelijke voorbereidende oefenschool van land- en tuinbouw. »Een onbebouwd stuk land, ter grootte van 10,000 vierkante ellen, aan de gemeente behoorende en nabij »de kerk gelegen, werd krachtens een besluit van »den gemeente-raad aan die bestemming gewijd. Het »werd omringd met eene sloot en heggen; aanzoek »werd gedaan bij de naburige goedbezitters om boom»stekken, zaden, bollen, bloemen, en men legde »eene boomkwekerij, vervolgens een moestuin aan, »waar men spoedig eene menigte bloemen en groen»ten zag, even zeldzaam als schoon en die tien uren »in de rondte schier onbekend waren. Reeds in het »tweede jaar had men groenten te verkoopen, zelfs »na het verbruik van den onderwijzer; men kon »eenige gereedschappen aankoopen. Doch wat meer »waard is dan al het andere, het is de ijver, de be»langstelling dier jeugdige leerlingen voor eenen ar»beid dien zij vroeger onverschillig aanzagen. De »landbouw bemind te maken bij kinderen die er »van leven moeten en die men uit de groote steden »verwijderd houden wil, ziedaar het doel 'twelk men »zich bij het stichten der landschool voorstelde; »is zulks niet een wezenlijke dienst, betoond aan de »maatschappij en aan den landbouw zelven?"

De instelling der industrie- en landbouwscholen heeft het groote voordeel dat zij de beschaving der verstandelijke vermogens en de opvoeding paart aan de opleiding tot den arbeid. Zij verbindt oefening aan studie, en wel derwijze dat de zamenvoeging verre van een te zware last voor de kinderen te wezen, hun eene verpoozing en verstrooijing aanbiedt in den overgang van de eene tot de andere. Op die wijze ontwikkelen zich al de vermogens des kinds gelijktijdig, en de vorderingen des eenen komen den andere te stade. Daar wijders de kinderen, in dier voege aanhoudend bezig zijn, ontgaan zij gevaar van verveling en losbandigheid; zij bekomen vroegtijdig de gewoonte van zich voortdurend op nuttige zaken toe te leggen, en die gewoonte welke bijzonder bevorderlijk is aan de uitbreiding hunner industriëele vermogens, zal tevens van zeer heilzame gevolgen voor hunne zedelijkheid zijn. Een der meest gewenschte uitkomsten welke het uitvoeren der industrie-scholen opleveren zal is de productive magt van den arbeid aanmerkelijk uit te breiden, en daardoor den toestand der arbeiders te verbeteren. De behendigheid, de volharding, de energie bij den arbeid zijn de oorzaken van de superioriteit der Engelsche arbeidslieden op het meerendeel der arbeiders van het vaste land en het is grootendeels aan de superioriteit zijner arbeidslieden dat Engeland het industriëel overwigt, hetwelk het thans geniet, heeft te danken.

De aanwas van industriëele bekwaamheid, die het gevolg zou wezen van betere directie aan de vermogens der arbeiders van zijne kindsheid af, gegeven, zou eene vermeerdering te weeg brengen der dingen welke de arbeider tot loon van zijnen arbeid erlangt, en men zou alzoo eenen stap hebben gedaan tot oplossing van het vraagstuk der loonen, hetwelk thans de nadenkende staatsmannen met zooveel bezorgdheid vervult. (*Vervolg hierna.*)

Ingezonden Stukken.

Aan de kiesgeregtigden van het onder-district Winterswijk, district Ruurlo.

MIJNE HEEREN!

Den loop der beraadslagingen, in de vergadering gisteren te Ruurlo gehouden, (alwaar ik niet konde tegenwoordig zijn), ernstig overwogen hebbende, ben ik overgetuigd geworden, dat om tot eene goede keuze te geraken, men op het het aldaar genomene besluit, om niet minder dan ZEVEN personen, als candidaten van ons district te accepteren stellig moet terugkomen. Dit toch kan tot niets anders aanleiding geven, dan tot eene versnippering van stemmen, zonder eenig gewenscht resultaat; ik houde het dus voor *burgerpligt*, dat het grootste gedeelte der voorgestelde candidaten, van hunne candidatuur desisteren; ik voor mij wil hierin het voorbeeld geven, in de hoop dat hetzelve, om het goede doel, door vele mijner mede-candidaten moge nagevolgd worden, en acht mij dus verpligt, om de mij zoo vereerend aangebodene candidatuur, en dit wel zonder eenige de minste poging van mijne zijde, bij dezen af te staan, ten behoeve van den heer mr. J. P. F. VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT; dringend en ernstig de talrijke kiezers, welke mij bereids met hunne stemmen vereerd hebben, of later het voornemen hiertoe hadden, uitnoodigende, dezelve op dien verdienstelijken man, met *eenparigheid* over te brengen, *niet omdat*, — maar *niettegenstaande* hij tot den adelstand behoort; tevens HE. bij dezen mijnen dank betuigende, voor de ongevraagde eervolle onderscheiding, en het bijna algemeen vertrouwen, hetwelk ik van HE. heb mogen genieten.

Één enkel punt moet ik nog aanvoeren. Ik heb vernomen, dat een of twee der gisteren aanwezig zijnde kiezers, uit een ander onderdistrict, aanmerking gemaakt hebben, op eene zinsnede in mijnen brief aan ZE., aldus luidende." »Ik meen dat »de wet op het regt van vereeniging, in *dier* voege »zal moeten worden daargesteld, dat de *orde* der »jezuiten en redemptoristen, (algemeen als gevaarlijk erkend voor vrede en rust,) ten eeuwigen dage »van ons grondgebied worde geweerd: met *algeheele* »gelijkstelling overigens der regten van *alle* geloofs»belijdenissen."

Indien iemand hieruit gemeend heeft te moeten opmaken eene vijandige stemming tegen mijne catholijke medeburgers, dan zij het hem aangezegd dat *niets* verder van mijne gedachte is verwijderd geweest; zulks zou dan ook in opentlijke tegenspraak zijn, met hetgeen zij en ik gedurende eene inwoning van twintig jaren, zonder eenige uitzondering elkander onderling betoond hebben, daar ik ook meer dan eens het bewijs heb geleverd (in het oog van sommige mijner protestansche geloofsgenooten misschien wel eens *al te veel*, dat ik *hunne* regten evenmin als de *onze* zoude willen aangetast zien; ik heb dus alleen bedoeld de *jezuiten* en *redemptoristen* en dan nog niet zoozeer als *individus*, maar wel als *orde* en *congregatie*; daar ik mij nimmer zal kunnen overtuigen, dat wij, — hetgeen de meeste catholijke staten (waaronder *Rome* zelfs) hebben uitgeworpen, met liefde en zorg zouden behooren te verzamelen, en in onzen boezem te kweeken.

Groenlo, 14 november 1848.

J. VAN DISSEL JZ. M. D.

Te Arnhem bij G. J. THIEME, Boekdrukke-